

Előfizetési árak:

Egy évre 5 frt — kr.
Fél évre 2 frt 50 kr.
Negyed évre 1 frt 25 kr.

Szerkesztőség:

Kurcaparti-utca 31. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények és az előfizetési pénzek is küldendők.

SZENTESI LAP

VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

Hirdetésekre nézve

a lap egy oldala 24 helyre van beosztva. Egy hely ára 90 kr. Bélyegdíj minden beiktatástól külön 30 kr.
Hirdetéseik Stark Nándor könyvkereskedésében is felvételnek.

Bérmentellen levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el.

Nyilttér-ben

minden egyes sor közlése 30 kr.
Kéziratok vissza nem adtnak.

Megjelen hetenként háromszor:

vasárnap, kedden és pénteken reggel
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

SIMA FERENC.

Előfizetések elfogadtatnak helyben:

Stark Nándor és Dezse Sándor könyvkereskedésében.
Ugyanitt egyes számok is kaphatók.

A vármegye lelkiismerete.

IV.

Lapunk múlt számában rámutattunk azon botránnyos és valóban erkölcstelen irányzatra, hogy a vármegye közlönye által a legvadabb támadásnak van kitéve mindenki, még a vármegyének minden párttekinteten fölülláló vezéregyénisége is, mihelyt Stammer ur vontatókötelét feszíteni nem segítik — S ezek a tisztelt urak támadó dühökben elmennek odáig, hogy kétségbe vonják, hogy egy Fekete Márton és Kiss Zsigmond tiszta meggyőződésből foglaltak volna állást a vármegye kormányzata által Szentes város felé öntött fegyelmi vizsgálatokkal szemben. Sőt nyíltan kijelentik, hogy közéletünk e két kitűnő egyénisége a hibák és bűnök védelmére kelt akkor, mikor Mojzsik ur fegyelmi indítványának egy részével szemben, határozott állást foglalt. S az a lap, melyet a vármegye környezete tart fenn és így kötelességből ir, támad mindenkire, aki ki van jelölve az alispán tábora részéről, mikor Fekete Mártont és Kiss Zsigmondot a korrupció fenntartásával megvádolja és igazságról beszél mindenkivel szemben, megfelelkezik arról, hogy Fekete Márton indítványát egyhangulag fogadta el a közigazgatási bizottság s így a korrupció fenntartásának vádjá az egész közigazgatási bizottságra esik. Arra a közigazgatási bizottságra, melyben négy állami tisztviselő is ül: a pénzügyigazgató, királyi ügyész, tanfelügyelő és államépítészeti hivatal főnöke, kik rendszerint egy irányban mozognak a vármegye kormányzatának uralkodó szellemével és akaratával, s ezek az urak mind egyértelműleg ellene szavaztak a Stammer ur szelleme által diktált Mojzsik-féle javaslatnak.

Hát ezeket is Balogh János iránti barátság vezette, vagy megvesztegette őket Fekete Márton ékesszólása? — Nem, hanem a mint Fekete Márton megbotrányozott azon, hogy Stammer ur és környezetének minden áron Balogh János becsületére szomjuhozik a vére, éppen úgy megbotrányoztak a közigazgatási bizottság hivatalos tagjai is és elutasították azon lelkiismeretlen törekvést, melynek — jól mondá Fekete Márton, — határozott személyi éle volt.

Tehát itt tulajdonképpen nem Fekete Márton és Kiss Zsigmondról van szó, hanem az egész közigazgatási bizottságról. — S hogyan jut Mojzsik ur képessége és Stammer alispán erkölcsi színvonala ahoz, hogy Csongrádvármegye egész közigazgatási bizottsága ezeknek alatta maradjon? Hát Mojzsik ur értelmé és képessége nagyobb, mint az egész közigazgatási bizottságé, melyben elvégre is meggyék kitűnőségei foglalnak helyet? Vagy

Stammer ur erkölcsi tisztaságához nem bir felemelkedni a közigazgatási bizottság?

Mi azt hisszük, hogy Mojzsik ur tehetségei megérik kisebb határokkal is és Stammer Sándor alispán sok vakmerőségre képes; de erkölcsi értékét a közigazgatási tisztaság dolgában nem mérheti össze se Fekete Mártonnal, se Kiss Zsigmonddal, s még kevésbé a közigazgatási bizottság egész egyetemével.

Mint halljuk, egyébiránt az *epeömlés* a „Szentes és Vidéké”-ben újból árkus-számra megy Fekete Márton ellen. — S mert ezen epeömlésben ott uszkálnak a vármegye több rendbeli határozatai is, ebből kétségtelenül kitűnik, hogy a vármegye hivatalos közegei álltak össze, hogy azon káposztás kő alól, melyet Fekete Márton tett rájuk, kivonszolja Mojzsik ur ügyészi véleményének prestige-jét és Stammer Sándor közigazgatási tisztaságát.

És az odáig rendén van, hogy egy, köz-költségen élő hivatalos lap eszeveszetten rugkapál, ha fenntartóit veszély fenyegeti, s még az is rendén van, hogy rugdalódzásainak erkölcsi értéket szerezzen a könnyenhiwők előtt, hát az *igazság* fehér leplét se átalja rongyos, nyomorék testére felvenni. — De az már nincs rendén, — s ez már csak a szolgál hivatás kifolyása, — hogy az a lap, mely Fekete Mártonnal szemben a közigazgatás tisztaságáról tart leckét, ebben az ominozus Döme-féle sikkasztás kérdésében egészen természetesen tartja Mojzsik ur azon véleményét, hogy a megyei számvevőség hagyassék ki a vizsgálatból. S valószínű, hogy az a düh, mely ezt az igazságos tisztelt lapot Stammer urral együtt elfogja azon tudat felett, hogy Balogh Jánost egyhangulag felmenté a közigazgatási bizottság a fegyelmi vád alól, jó részben onnan van, hogy a közigazgatási bizottság Fekete Márton indítványára egyhangulag kimondá, hogy a megyei számvevőség szigorú vizsgálat alá vonandó.

A tajték egy része innen van. — Mert ezzel bele van vonva a szentesi árvtári sikkasztás vétségbe a vármegye is, amint hogy ezt egy percre sem lett volna szabad kihagyni oly igazságos és a közigazgatás tisztasága kérdésében még Fekete Mártonnal szemben is ítélkezésre kész férfiaknak. Ez fáj Stammer ur és környezetének jobban talán, mintsem hogy Balogh Jánossal szemben hitvány bosszújokat nem tölthették.

De hát felvetjük a kérdést nyíltan és határozottan, hogy oly emberek, kik igazságosnak találták p. o. Burián Lajos városi ügyész ellen a fegyelmi vizsgálatot és vagyoni zárlatot csak azért; mert a pénztárvizsgálatnál nem volt jelen; pedig tudva van, hogy Burián oda soha meg nem hivatott, s így oda nem

is mehetett, — mondjuk, hogy oly emberek, kik ennek dacára Burián ellen fegyelmi vizsgálatot és vagyoni zárlatot rendeltetnek el: lelkiismeretes emberek-e, hogy ugyanakkor felmentést indítványoznak a megyei számvevőség ellen? — S az-e ezeknek az embereknek a céljok, hogy a tulajdonképeni vétkesek kideríttessenek? — Nem az a céljok, hanem az, hogy eltakarják, megvédjék a biztos bukástól azt, akinek állásánál fogva legtöbb része van abban, hogy a Döme-féle sikkasztás évekig felfedezetlenül maradt. — Értjük itt a megyei számvevőséget.

Mert azt mondja a „Szentes és Vidéké”, hogy Balogh János ellen elrendelendő lett volna a fegyelmi vizsgálat; mert Gunda Zoltán kiderítette, hogy már 1882. és 1883-ban, tehát Balogh János polgármestersége idején is volt sikkasztás.

De hát hogy esik az meg, hogy Gunda Zoltán ezt ki tudta deríteni, a megyei számvevőség pedig nem? Hiszen a megyei számvevőség az 1882. és 1883-ik évi számadásokat fölülvizsgálta és felmentvénnyel ellátta.

Hogy lehet az, hogy: ha 1882-ben és 1883-ban is volt sikkasztás, ezt a megyei számvevőség észre nem vette?

Hogy lehet ez?

Mi megadjuk rá a feleletet.

Vagy képesség-hiánnyal, vagy összejártással.

Tertium non datur.

Mert ha Gunda Zoltán fel bírta fedezni, hogy már 1882-ben kezdődött a sikkasztás, akkor, ha kellő képesség van meggyék számvevőségében, rá kellett jönni, hogy a főkönyvek meg vannak hamisítva. — S ha nem jött rá, akkor képtelen a számvevői ellenőrzésre, s így helyét meg nem tarthatja, s ha képességéhez kétség nem fér, akkor rá kellett jönni, — amint rájött Gunda Zoltán — a sikkasztásra, s akkor még inkább mennie kell!

Ez volt a közigazgatási bizottságban Fekete Márton bizottsági tag kiindulási pontja, midőn a megyei számvevőség ellen a vizsgálat kiterjesztését elrendeltetni indítványozta. S ez az egyedül igazságos és becsületes megítélése a dolognak. — Minden más vagy tárgyismeret hiányára, vagy részrehajlásra, tehát a vármegye lelkiismeretére vall.

S aki azt a Döme-féle sikkasztást ellenőrzési szempontból nem így bírálja el, az ne bíráljon igazságról és közigazgatási tisztaságról, s ne merészeljen egy egész közigazgatási bizottság ellen erkölcsi leckét tartani; mert van még a vármegyében annyi belátás és erkölcsi érzet, hogy az ilyen szereplésre azt mondja, hogy: pfuj!

Hol fekszik a szabadságharc legnagyobb hőse?

Most, az aradi vértanúk szobrának leleplezési ünnepélye alkalmából, felelevenülnek az 1849. okt. 6-iki gyászos emlékek, s a nemzet ezen emlékek hatása alatt a szabadság dicső eszméinek megvalósulásai iránt táplált rendithetetlen hitében imádkozik. S ez az ima felkeresi azon megszentelt hantokat, melyek szabadságharcunk martryjainak porait takarják.

A szabadságharc legnagyobb hőse kétségtelenül *Damjanich* volt. — A nagy hős holtteste Mácsán, gróf *Károlyi* Tibor, armentesítő társulatunk elnökének birtokán nyugszik. — Sok viszontagság között jutott ide. Egyik versió a következőképpen írja le, hogy *Damjanich* miként jutott halála után Mácsára:

Damjanich és *Lahner* holttestét okt. 6-ikának éjszakáján *Csernovics Péternek* aradmegyei egyik birtokára: Mácsára vitték. *Csernovics* akkor maga is foglya volt az aradi várnak. Délmagyarország mesésen gazdag főura azonban börtönében is hatalmas ur volt. Elzáratása dacára tudott intézkedni, hogy az október 6-iki vad bosszúnak hozzá legközelebb álló két áldozata, két rokona: *Damjanich* és *Lahnernek* holtteste a vesztőhelyről elvitessek.

Mácsa akkor a *Csernovics*-féle óriási birtokhoz tartozott. Ide vitette *Csernovics* a két vértanú tetemét. A mácsai temetés részleteit a leghitelesebb szemtanu: id. *Rátky Frigyes*, *Csernovics* akkori gazdasztiztje Mácsán, aki a holttesteket átvette és eltemette, a következőleg írja le:

„En 1849-ben *Csernovics* Péter ő méltóságának, a temesi grófnak, az Alvidéken a magyar kormány által kinevezett teljhatalmu kormánybiztosnak gazdasztiztje voltam Mácsán, az ugynevezett zábráci nagy majorban. Ott éltem át a 48—49-ik szép időket, aztan a forradalom szomorú végét. A míg a diadalmas harc tartott, sokszor látott a mácsai major vidám honvédeként. És látott néha császári foglyokat is nagyszámmal. Egyszer *ötven* császári katona volt mint ha i fogoly, elszállásolva Mácsán. Szerencsére, csak három napig voltak vendégei a majornak, különben mindent fölettek volna. Mert *Csernovics* még az osztrák foglyoknak is jó házi ura volt. Ugy tartottuk őket, hogy talán az egész hadjárat alatt nem volt olyan jó dolguk.

Az én szíves házigazdám, mikor elkövetkeztek a szomorú napok, az aradi vár tömlőcébe vetették. Október 6-án ő is ott volt azok közt, a kik a kazamata-börtönök ablakain keresztül hallották, a mint a sáncároknak eldördültek a sorlővések, a mik megölték a magyar hadsereg négy vezérét és hallották az ácsok munkáját, a kik kilenc oszlopot, kilenc bitófát faragtak a többi kilencnek.

A „SZENTESI LAP” TÁRCÁJA.

Október 6.

Mindig nagyot dobban szívem e napon s azt hiszem, az enyémmel együtt az egész nemzet!

Nyomasztó álmaim vannak . . .

Komor, sötét fellegek borultak minden felől egy szép ország területére, melyen elátkozott nép lakott; rabszolgaságra kárthatva: élt, mozgott, de nem beszélt, nem remélt, nem bizott semmiben.

A milyen nyugalommal várja kikerülhetlen halálát az idők viszontagságai folytán megtörött aggyasztán, olyan megadással hordta a tagjaira rakott nehéz békókat a nemzet.

De hogyan lehetett ily érzéketlenné? Nem hallott arról, nem tanították meg rá: mi a feltámadás?!

Oh, voltak e magasztos eszmének itt is hirdetői; de ezeket a hatalmasok eltiporták, börtönbe, vérpadra, bitófára hurcolták s — csend lett ismét. Tengődött tovább a nép . . .

Véres napokról álmodom . . .

Óriási, nagyszerű lángoszlop nyaldossa körül a

Október 6-ikának estében mi, mácsaiak még semmit sem tudtunk arról, hogy mi történt Aradon. Nyugodtan aludtunk a csöndes majorban.

Éjfél után 1 órakor a feleségem rázott föl álmomból. Értésemre adta, hogy a ház előtt egy gyékényvel leborított kocsí áll, két feketeruhás emberrel, akik velem akarnak beszélni . . . Kimentem a sötét éjszakába s a lámpa világánál felismertem a két embert: az egyik *Csernovics* komornikja volt, a másik *Lahner* tábornok katonai szolgálója. Mindketten igen komolyak és szótlanak voltak. A komornik átadva nekem egy kis papiroslapot, csak ennyit szólt hozzám: — Két halottat hoztunk.

És odamutatott a gyékényes szekérre.

Nekem ezekre a szókra iszonyuan megdöbbant a szívem. Csaknem összerogytam. Azt hittem, hogy az osztrákok kivégezték gazdám s az egyik holttest az övé. — A levélből azonban megtudtam, hogy kiket takar a gyékény. A levél így szólt:

„Küldöm Istvántól (a komornik neve) *Damjanichot* és *Lahner*t. Nézzen a puztán egy alkalmas helyet és 7-ikének éjszakáján temesse őket el, de úgy, hogy egyetlen megbízható emberen kívül ne tudja senki sem.

Csernovics.*

Erre levettük a két koporsót a szekérről. Mindkét koporsó a legegyszerűbb fakoporsó volt feketére festve. Egyik sem volt leszögezve. A halottak fehér alsó ruhába voltak öltöztetve s letakarva egy vászonlepedővel. Mikor megnéztük a két hős elváltozott alakját: egymás nyakába borultunk s úgy sirtunk.

En a koporsókat egy színbe tettem zár alá. Aztán magam mellé vettem az öreg béresemet s ketten hozzá láttunk egy sir megásásához. A sirral még azon az éjszakán készen voltunk.

Másnap ismét levelet kaptam *Csernovics*-tól. Ebben a levélben azt írta, hogy ne temessem el a halottakat, a míg ő maga haza nem jön, a mi nemsokára meg fog történni.

A koporsók tehát ott maradtak a színben. Vártam *Csernovics*ra. De ő csak 8-ikán este jött haza Mácsára. A két napi állásban, miután 7-én s 8-án meleg őszi idők jártak, a két hulla erősen feloszlásnak indult. *Damjanich* kövér holtteste fölpuftadt s a már leszegzett koporsó fedelét 5 ujjnyira fölemelte.

Okt. 8-ának estében *Csernovics* maga jelölte ki a mácsai parkban azt a helyet, a hová a sirt kellett ásni. Éjjel ástuk meg az új sírgödört. Éjfél után két órakor egy két-ökrös szekéren vittük ki a parkba a két koporsót. Közös sírba tettük a halottakat. — Az éjji temetésen jelen voltunk: *Csernovics*, én, a feleségem, *Csernovics* komornikja, *Lahner* legénye és a béres-gazdám.

sötét fellegeket, melyek még mindig hazánkra neheznek; de az nem pusztit városokat, csak a népeknek szívét égeti, táplálja olyan parázsszal, melyek nem halált; de életet adnak: a szabadság szövete-neke az!

Lassankint elborítja az egész láthatárt s glóriával övezi körül annak a költőnek átszemelt arcát, ki a feltámadás előhírnőeként harsogja: „Talpra magyar! . . .”

Az elnyomott, üldözött, láncra vert nemzet büszkén emeli fel homlokát, s századok keservét mennydörgi a hatalmasok felé: „Esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!”

Most már beszél, gondolkodik, hisz és remél!

A szabadság nemtője biztató arcával feléje hajól, s kardot ragad a magyar és harcol oly hősi- leg, milyet még nem látott a világ!

Azután ránk támadtak ellenségeink minden felől: leverettünk; de az az ég szikra, mely amaz emlékezetes napokon kebleinkben tápanyagra talált, még mindig ott maradt.

E hatalmas szikra éltet adó melege hevité 13 dicső tábornokunk szívét akkor, midőn az elnyomó fényes ígéreiteit elvetve, inkább választák a halált,

Élő tanui a temetésnek jelenleg csak hárman vagyunk: *Csernovics*, én, meg a feleségem. A többiek meghaltak . . .

Mikor a két koporsó egymás mellé került a sír fenekén: letérdeltünk a gödör mellé s elmondottunk három Miatyánk-ot. Ez volt a vég-tisztesség a forradalom két legkiválóbb hősenek . . . Az imádság után behantoltuk a sírgödört s a földet elsimitottuk, hogy munkánknak semmi nyoma ne legyen. Aztán még egyszer áldást mondottunk a lenn nyugvó drága halottakra és haza távoztunk . . . Így temettük el *Damjanich*-ot és *Lahner*-t Mácsán.*

Mikor a mácsai birtok *Csernovics* kezéből *Károlyi* Tibor gróféba került, *Károlyi* Ella grófnő 1885-ben diszes síremléket állított föl a mácsai park vértanusirja fölé. Az emlékkőnek felíra'a ez:

Damjanich

Lahner

1849. okt. 6.

Az emléket minden okt. 6-án megkoszorúzzák s virággal hintik be a sirt, mely a szabadságharc legdaliásabb, legvitézesebb katonáját s a legzseniálisabb hadtestszervezőt takarja.

E sírnál is méltán sohajthatunk fel a költővel:

„Nyugosznak ők, a hős fiak
Duló csaták után;
Nyugosznak ők, sírjok felett
Zöldel bokor, virány!

Zöldel bokor, zöldel virány;
Mert vérök öntöze,
És hálakönyek hulltanak
A vérharmat közé! . . .”

Helyi és megyei hírek.

— **Kinevezések.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Tergina* Gyula budapesti V. kerületi állami főreáliskolai rendes tanárt *Csongrádvármegye* tanfelügyelőjévé, *Kakujay* Károly temesvármegyei kir. segéd-tanfelügyelőt s jelenlegi *Csongrádvármegye* helyettes tanfelügyelőt *Fogaraszvármegye* tanfelügyelőjévé nevezte ki. — Ugyancsak a vallás- és közoktatásügyi miniszter a váci káptalanban, dr. *Viertel* Lajos címzetes prépostot, olvasó kanonokot, hittani intézeti igazgatót s szentszéki ülnököt nagy-préposttá nevezte ki.

— **Elhalasztott közgyűlések.** A *Csongrádvármegyei* gazdasági egyesület f. hó 9-ére hirdetett választmányi ülése, ugy a f. hó 13-án délelőtt 10 órára kitűzött közgyűlése *Sarkadi-Nagy Mihály* polgármester tul elfoglaltsága miatt — bizonytalan időre elhalasztatott.

— **Jaj de a német!** Ez a Bach-korszakbeli nótá szerepelt pár nappal ezelőtt egy éjjeli zenénél, melylyel egyik kedélyes fiatal emberünk *Stammer* alispánt tisztelte meg. — A cigányok először a „Királyfogás” című operettből vett egy pár áriával kezdtek zengedezni, s midőn világ gyult és ablak nyílt, a kitüntető figyelem megköszönésére, akkor a hegedű hurjai egyszerre átcaptak azon

semhogy azon szent szóhoz hűtelenek legyenek, melynek diadalra juthatásáért kardjaikat először kihuzták.

„Szabadságért harcoltanak,
Éltüket áldozák;
Legnehezebb napjaiban
Szerették a hazát!”

Ismét felvirradt . . . Most már nem álmodom. A nemzet ismét dicső és szabad.

Emelt homlokkal kereshetjük már fel a szabadság martryjainak sírhelyét s mikor az emlékükre emelt nagyszerű szobormű alakjain elmereng tekintünk, a szemünkbe gyűlt könyvek ne a borzalmas napok emlékét juttassák eszünkbe; hanem — arra gondolva, hogy amely nemzetnek ilyen fia voltak, még virágozni fog! — az öröm, a felmagasztosultság, a hála könyvei legyenek azok.

Azt pedig:

„Honszeretet! ne feledd soha,
Merre van a hősök szent pora,
És sird ki magad keservesen,
Még vigaszt is lelsz a gyászhelyen!”

Debrecen, 1890. október 3.

Szépe László.

áriába, melyet a Bach-korszakban oly lelkesülten daloltunk, s melynek a szövege ugy kezdődik, hogy: „Jaj de a német!” — Ezen kínos reminiscenciákra emlékeztető zenehangokra az ab ak egyszerre becsapódott, a gyertya kialudt, s aztán az éjjeli zene is visszavonult a Kass-féle szállodába.

— **Visszavont rendelet.** A földművelésügyi miniszter egy felmerült takonykóros eset alkalmából, még a f. évi július hó folyamán az összes loállomány megvizsgálását rendelte el városunkban. E rendelet visszavonása érdekében Aradi Kálmán főkapitány annak idején tüzetesen megokolt felterjesztéssel élt vármegyénk alispánjához. Az alispán a jelentést felterjeszté a miniszterhez, s az eredmény az, hogy a miniszter, a felhozott indokok alapján, visszavonta rendeletét. — Elismerés érte a főkapitányt; mert a mellett, hogy a közönség nagy zaklatásnak lett volna kitéve a vizsgálat következtében, még tetemes költségére is került volna a városnak.

— **Tömörkény válása.** Köztudomású dolog, hogy Mindszent községtől egy hozzá tartozó része, a tömörkényi rész, valóni akar és Tömörkény név alatt új községet szándékozik alapítani. — A válás keresztülvitelére a tömörkényiek dr. Holló Lajos országgyűlési képviselő ügyvédet bízták meg, ki is ez ügyet már a múlt év elején folyamatba tette és ugyancsak nevezett képviselő a f. évi január 20-án megtartott bizottsági gyűlésen személyesen részt vett. E tárgyalásra a megye azon határozata adott okot, hogy a két fél kísértse meg egymás között a kiegyezést. A békés kiegyezés azonban nem sikerült, noha a jelenlegi bizottság — ugy látszik — épen nem idegenkedik a különválás eszméjétől, arra mutat a bizottság azon előzékenysége, hogy Lavicska Pál bizottsági tag a bizottság többi tagjainak helyeslése mellett a leendő Tömörkény községnek a Tömörkényen fekvő és Mindszent község tulajdonát képező 400 hold földet, két iskola-épületet és a 10,000 frt értékű templom és paplakot tehermentesen felajánlta, a Mindszent községet terhelő adósságokból a tömörkényiek nem tartoznak semmit átvenni.

— **Dr. Kájlínger Zsigmond** járási orvos, ki már évek óta Szentesen lakik, egy közelebb hozott megyei határozat folytán lakását Mindszentre, a járás székhelyére teszi át. Ertesülésünk szerint nevezett járási orvos ur Mindszentre történendő érkezése után az uradalmi orvosi állást is el fogja foglalni, mely dr. Kaufmann József halála óta van üresedésben.

— **Tűzek.** Városunk külhatárában még mindig napirenden vannak a tüzesetek. Igy f. hó 3-án este 10 óra tájban Győri József örökösének Nagy-Királyszón levő tanyájukon ütött ki tűz, mely egy nagy kagal buzaszalmát hamvasztott el. A tüzet, mely ismeretlen okból keletkezett, az óriási szélvihar miatt csak másnap este sikerült lokalizálni, dacára, hogy a közelben levő Sarkadi Nagy Mihály tanyájáról vízipuska-segély is érkezett. — F. hó 4-én délután pedig Halász Szabó Mihály kistőkei tanyáján ütött ki tűz, s szintén az összes takarmányműek lettek a lángok martalékává. Az oltáshoz a vármegye tulajdonát képező fecskendő vitetett ki. — Mint értesülünk, ezen tüzesetek kipuhatólása iránt a legszigorubb rendőri vizsgálat van folyamatban.

— **Mindennapi történet.** Mikec Sándor III. t. 159. szám alatti lakos panaszt emelt a rendőrségnél, hogy Eszter nevű 17 éves leányát, aki az ő hire és tudta nélkül Szegedre távozott s jelenleg az ottani kórházban betegen fekszik, toloncolják haza. A rendőrség teljesíteni fogja a kétségbeesett apa kivánságát s az eltévedt leány hazatoloncolása érdekében a szükséges lépéseket megtette.

— **A tűzkárosultak** részére Kurcz Róza Kunszentmártonból 2 forintot küldött be a polgármesteri hivatalhoz.

— **Kölcsy Ferencnek** Nagy-Károlyban felállítandó emléksobrara a rendőrségnél kitett aláírási íven összesen 13 frt 28 kr. gyűlt be.

— **Tűz a ref. templomnál.** Könnyen végzetessé válható tűz ütött ki f. hó 4-én a restaurálás alatt levő ref. templomnál. A felső allványon dolgozó bádogos ólomvasztó (tüzesítő) készüléte alatt, közvetlen a templom tetőzete alatt, tűz támadt s a nagy szélviharban gyorsan terjedt, szerencsére azonban a közelben dolgozó munkások által észre vétetett s még mielőtt a tetőzetbe kaphatott volna, elfojtatott.

— **Rakéták az utcán.** Különös passziót engedett meg magának f. hó 6-án néhány uri ember, mikor a mostani szeles időjárásban azzal szórakoztatták magukat, hogy az utcai világításra használt lámpaoszlopokra rakétákat erősítve, az azok által szórt tüzes szikrákban különös gyönyörűséget találtak. Az e fajta uri passziók meggátlására felhívjuk a rendőrség figyelmét.

— **Csongrádon** e hó 3-án este, mint levelezők írja, lángok csaptak ki Palásti-Csillag József házából. A tüzeset oka elég sajátságos volt. Palásti, a ki mint elmeháborodott, egyszer már gyógykezelés alatt volt, megverte feleségét. Az asszony valahogy kimenekült kezeiből s a férj, ki azt hitte, hogy

felesége a padlásra bujt el, bezárta a padlásajtót és felgyújtotta a házat. Aztán mint a ki jól végezte a dolgát, kiment az ucára és leste, hogy mint ég el a háztető a feleségével együtt. Csalódott számításában, mert az asszony nem a padlásra, hanem a szomszédba menekült. Szerencse, hogy csendes idő volt, mert különben a Palásti házán kívül még más házakat is megemésztett volna a tűz.

— **Orvos-választás.** Az üresedésben volt mindszeri községi orvosi állásra dr. Stobl Lipót választotta meg. Az új községi orvos nov. 1-én fogja állását elfoglalni.

— **Kutba fult.** Mint csongrádi levelezők értesít, a város birájának a mindenes: Heringer József csipetes állapotban vizet akart meríteni a kutból s belebukott. Ott veszett.

Hirek a szomszédból.

— **Uj vasuti menetrend** lépett életbe a vásárhely—szegedi vasutvonalon f. hó 1-én. E szerint Vásárhelyről Szeged felé indul: az 1914. számú vegyes vonat reggel 6 óra 46 perckor, Szegedre érkezik 7 óra 44 perckor; az 1952. számú tehervonat személyszállítással indul este 8 óra 28 perckor. — Szegedről indul: az 1913. számú vegyes vonal este 4 óra 55 perckor, Vásárhelyre érkezik 6 óra 29 perckor; az 1951. számú tehervonat személyszállítással indul reggel 5 óra 16 perckor s Vásárhelyre érkezik 6 óra 28 perckor.

Hazánk és a főváros.

— **A hű szolgálta.** Nagy-Szent-Miklóson egy Kovács Mihály nevű 81 éves aggastyán él, a ki most hírért hallotta az aradi ünnepnek s Arad város kapitányágánál mar jelentkezett a résztvételre. Kovács Mihály 20 évig szolgálja volt Kiss Ernő tábornoknak, az aradi 13 vortanu egyikének. Ugyanó volt az, aki a szerencsétlen tábornok holttestét 1849. okt. 6-án éjjel az aradi sáncból, anélkül, hogy észrevették volna, kiasta és a temetőben még azon éjjel eltemette. Az öreg babérkoszorút visz egykori urának ezzel a fölirattal: „Kiss Ernő hű szolgálja.”

— **Felmentett főispán.** Szapary István grófot, Pestvármegye és Kecskemét város főispánját, 5 felsege szept. 26-án kelt legfelső kéziratával sok évi hű, buzgó s érdeműs szolgálatának elismerése mellett, állásától felmentette.

— **Az 1891-ik évi állami költségvetést** f. hó 2-án terjesztette elő Wekerle Sándor pénzügyminiszter a képviselőházban. A rendes kezelésnél 363.490.338 frt bevételeil szemben a kiadás 342.571.190 frt, itt tehát 20.919.148 fölőslég mutatkozik. Az átmeneti kiadások és beruházások valamint a rendkívüli közöslügyi kiadások szükséglete 26.433.353 frtot tesz ki, az átmeneti bevétel pedig 5.518.245 frt s így a rendkívüli kiadás 20.915.108 frt hiányt mutat. Összegezve ezen számokat kitűnik, hogy 369.008.583 frtnyi összes bevétellel szemben 369.004.543 frtnyi kiadás áll, egészben véve tehát 4.040 frt fölőslég mutatkozik, a mi a folyó 1890-ik évre megállapított 308.901 frtnyi költségvetési hiánnyal szemben az 1891-ik évre 512.941 frt javulást mutat.

Ipar, kereskedelem, gazdaság.

— **Gyapju-üzlet.** Néhány nagyobb kótés történt, nevezetesen 300 bal középfínomságu fésült gyapju 75—76, egy kisebb tétel pedig 80 ftjával kelt el, továbbá mintegy 140 mm. kék nyári gyapju á 65—68, végül egy Szlavoniából érkezett szállítvány mintegy 100 mm. nyári gyapju á 50—52 frton vétetett meg 56 kgként 2%. A vevők még itt tartózkodnak és folytatják bevásárlásaikat. — Timárgyapjából csak kevés rendelkezhető áru van készletben, s azért nagyobb üzlet nem fordult elő.

— **Sertésüzlet.** Az üzlet lanyha volt, áruk csökkentek. Heti átlagárak: Magyar válogatott áru 240—320 klg. nehé 44½—45½ kr, 180—240 klg. nehé 45½—46 kr, öreg 300 klg.-nál nehezebb 42½—43½ kr, vidéki sertés 44—47 szerb 43½—44 kr, tiszta suly kilogramonként. Páronként 45 kilogramm életsuly levonás és 4% engedmény szokásos. Elesegárak: tengeri 6.40 frt, árpa 7.— frt Kőbányán átvéve.

Csarnok.

Kele Bálinték.

Kele Bálint nagyot vakart a feje buoján, s a doktornak elébe állva, azt vetette vissza, hogy: „de meg akarom érteni.”

Sikos doktor arca mosolygásra huzódott. Ime egy ember, a ki az ő parancsolatját érteni is akarja! Ilyent még nem látott, hátha megpróbálná elmondani, hogy a mit tett, miért tette? Sokszor megpróbálta ugyan ő ezt már, de bizony sikere vajmi kevés volt. Hátha most ujra kezdené?

— Bálint, — én elmondom kendnek, miért törttem ki az ablakot, de elsőben tegye le kend a kapadományát, másodsor pedig tegye be az almáriomba a pálinkás butykost. Azután ha megértette, kövesse is a tanácsomat. Hát lássa, ebben az életben első és fő táplálaléka az embernek, az állat-

nak; a levegő. Mikor a kis gyermek a világra jön, hallotta kend, milyen sokat tüsszköl, krárog és köhög? Ez onnan van, mert a gégeje tele van nyálkával, azt a nyálkát ki akarja onnan turni, hogy lélegzeni tudjon. Csak az él, a ki lélegzik. A víz alatt nem tud az ember megélni, mert mikor lélegzeni akar, víz megy a tüdejébe, megfullad Levegő mindenütt van a föld kerekiségén. Ha kimegy kend a földjére, ugy-e milyen jól esik ott lenni, holott itt a házban, mikor belép, mindig megcsapja az orrát valami állott szag. Azt tudja kend is, hogy a szabad levegő jól esik, s zárt helyen bizony nem kellemes a tartózkodás.

A levegő, a melyet beszívunk és kilehelünk, nem egynemű anyag, hanem több alkotó részből van összetéve. Ezek közül az egyiket élenynek hívják, a másikat pedig légenynek, a harmadikat szénsavnak. Ez a háromféle alkotó rész mindig meg van a levegőben, s a szerint nevezzük azt jó, vagy rossz levegőnek, a mint ezek az alkotó részek benne feltalálhatók. Ha kevés a levegőben az éleny, vagy még inkább, ha sok benne a szénsav, akkor a levegő rossz.

Mikor az ember lélegzik, akkor mindig élenyt fogyaszt, mert testének arra szüksége van, mikor pedig kilehell, akkor mindig szénsavval szaporítja a levegőt. Ha tehát egy zárt helyen, a hol a levegő nem ujul, sok ember tartózkodik, lassanként megfogy a levegő élenye, s lassanként megsaporodik annak szénsava, és így elfogy a levegő éltető ereje, megszűnik annak beszívásakor az a kellemes érzés, melyet a fris levegőn mindenki érez, s az ember kábult, hágyadt lesz a rossz levegőben.

De hát — látom, hogy azt szeretné most Bálint öcsém megkérdezni, — mire való ez az egész lélegzés? miért rendelte azt a természet? Csak azért, mert a lélegzés által ujul meg az emberek és állatok vére. A levegő élenyét azért szívjuk be a tüdőkbe, hogy ez által vérünket a test táplálására alkalmassá tegyük. Ilyen, a test táplálására alkalmas, piros vér foly az ugynevezett ütő erekben, vagy eleven erekben, melyeket legjobban a kézcuklon érezhetünk. A kék erekben táplálásra nem alkalmas, szénsavval telt sötét vér folyik. Mikor kilehelünk, ennek a szénsavát hajtuk ki testünkől, hogy helyébe beleheles által élenyt vegyünk fel, s ezzel felfrissítsük, testünk építésére alkalmassá tegyük vérünket, mely csak addig mozog, míg a vér mozgatja.

Lássa Bálint, a természet olyan szép, olyan dicső és olyan okos! Az imént azt mondtam, hogy minden légzésünkkel fogyasztjuk a levegőből az élenyt és növeljük a szénsavat. Ha az a millió meg millió élő állat, mely ezen a világon él, mindig csak élenyt fogyaszt és szénsavat természet, hát akkor a levegőnek nagyon meg kell utoljára romlani, ugy, hogy már az unokáknak nem lehetne abban megélni. Erről gondoskodott a természet az által, hogy míg az állatok élenyt szívnak be és szénsavat fujnak ki, addig a növények, a fák, füvek éppen ellenkezőt cselekszenek: zöld leveleik által felszívják a levegőből a szénsavat s élenyt bocsátanak ki azokon a finom lyukacsakakon, melyeket szabad szemmel is megláthatni a növények zöld részein. Igy azután a levegőben nem fogy meg az éleny és nem szaporodik meg a szénsav tulságosan. De természetesen csak a szabad ég alatt nem romlik meg a levegő. Zárt helyen nagyon könnyen megromlik az, mert ott nincsen olyan sok élő növény, hogy képes legyen azt a sok romlott levegőt megtisztítani, melyet a sok ember, vagy sok állat kilehel.

(Folytatása következik.)

Közönség köréből.

Nyilatkozat.

A „Szentés és Vidéke” legutóbbi számában egy olyan tartalmu közlemény jelent meg, mintha engem a fogyasztási adóhivatal, igazságtalanul 15, vagy 30 frtra büntetett volna meg.

Igazságérzetem kényszerít, hogy eme valótlan közleményt megcáfoljam; mert engem a fogyasztási adóhivatal vizsgálat alá vett ugyan; de a városi ügyész a vizsgálati irataimat átnézvén, büntetlennek talált és így egy krajcár büntetést sem róttak rám.

Szentés, 1890. október 4.

Török János m. k.

Irodalom.

— A „Vasárnapi Ujság”, legújabb száma 3 iven, kizárólag az aradi vértanúk emlékére vonatkozó és 1848—49-es honvédek, köztük a vértanú tábornokok egyikének segédtestjéről írt közleményekkel jelent meg, 38 eredeti képpel, melyeket a „Vasárnapi Ujság”-nak e célra kiküldött művészmunkatársai készítettek. Ez október 6-iki emlékszám tartalma a következő: Az aradi emlékszóbor. — Emlékezések: Október 6-ika 1849-ben. Az aradi kivégzések. (Több képpel: Az aradi vértanúk kivégzési helye: a vár előtti tér, hol a 9 tábornok kivégzési helye emlékszóborral van megjelölve, a háttérben a világosi várral. Az aradi csatában elesett honvédek emlékszóbor. Lenkei és Vecsei honvédtábornokok sírja, stb. Cserna Károly és Dörre Tivadar rajzai.) — Az aradi vértanúk szobrának lelep-

lezésekor. Költemény Sánta Károlytól. — Az aradi 13 vértanú emlékszóbor, (a szobor, foalakja a Hungária, 4 mellekesporozata: az Ebredő szabadság, Harckészség, Aldozatkészség. Haldokló harcok, a tizenhárom vértanú élettrajza Damjanics, Dessewffy Arisztid, Pöltenberg stb. családjuk birtokában levő arcképeinek rajzával). Arad város. (Több képpel.) Márki Sándortól. — Az október 6-iki emlékünnepe. — Az emlékszóbor föllállítása az aradi Szabadságtéren. (Cserna Károly eredeti rajza.) — Irodalom és művészet. — Egyletek és közintézetek. — Mi ujság? — Halátozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Képtalány. — Sakkjáték. — Hetinaptár. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre 2 frt a „Politikai Ujdonságok”-kal együtt 3 frt. — Ugyancsak a Franklin-Társulat kiadóhivatalában (Budapest egyetem-utca 4. sz.) megrendelhető a „Képes Néplap” legolcsóbb újság a magyar nép számára, felévre 1 frt.

A legnépszerűbb és leg-
elterjedtebb magyar napilap.

X-ik évfolyam.

A legnépszerűbb és leg-
elterjedtebb magyar napilap.

BUDAPESTI HIRLAP

Szerkesztők és laptulajdonosok:

CSUKÁSSI JÓZSEF és RÁKOSI JENŐ.

A Budapesti Hirlapnak a hazai művelt olvasó közönség vetette meg alapját. A lap eleitől fogva megértette a magyar közönség szellemét, minden pártérdek mellőzésével küzdött nemzetünk és fajunkért, ez egyetlen jelszóval: **magyar-ság!** Viszont az ország legkiválóbb intelligenciája is azonosította magát a lappal, fölkarolva azt oly módon, mely páratlan a magyar újságírás történetében. A hazai sajtóban maig a legfényesebb eredményt a Budapesti Hirlap érte el; legnépszerűbb, legelterjedtebb lapja ma az országnak.

A Budapesti Hirlap politikai cikkeinek iránya, mint eddig, úgy ezentúl is mindenkor nemzeti és a pártérdekektől független. Politikai hírei széleskörű összeköttetések alapján a legmegbízhatóbb forrásokból származnak. Az országgyűlési tudósításokat a gyorsírói jegyzetek alapján szerkesztik. Magyarország politikai és közéleti felől távirati értesítésekkel látnak el rendes levelezők, minőkkel minden városban, sőt nagyobb községben is bír a lap. A Budapesti Hirlap távirati tudósításai manap már teljesen egy fokon állanak a világsajtó legjobban szervezett hírszolgálatával. A Budapesti Hirlap Tárczarovata a lapnak egyik erőssége és mindig gondot fordít rá, hogy megmaradjon előkelő színvonalán. A napirovatokat kitűnő zurnaliszták szerkesztik s a helyi értesülés ismert legügyesebb tudósítókra van bízva. Rendőrségi és törvényszéki rovatai külön-külön szerkesztői a főváros sötét eseményeit is mindig oly hangon tárgyalják, hogy a Budapesti Hirlap helyet foglalhat minden család asztalán. A közgazdasági rovatban a magyar gazda, birtokos, iparos, kereskedő megtalálja mindazt, a mi tájékozására szükséges. A regénycsarnokban csak kiváló írók legújabb műveit közli.

Az előfizetés feltételei: Egész évre 14 frt, felévre 7 frt, negyedévre 3 frt 50 kr., egy óra 1 frt 20 kr. Az előfizetések legcélszerűbben postautalvánnyal eszközölhetők következő cím alatt:

A BUDAPESTI HIRLAP kiadóhivatalának

IV. kerület, Kalap-utca 16. szám.

3-3

5 FORINT egy Zóna-sacco.
8 FORINT egy felöltő.

Mind a kettő tiszta gyapjuszövetből és divatosan készítve. Azonkívül legnagyobb választék ur- és gyermek-ruhákban. szigoruan szolid szabott árakon, melyek minden darabra fel vannak írva. Továbbá a legdivatosabb angol, francia és brünni gyapjuszövetek dus raktára mérték utáni megrendelésekre. 4-10

THEIN és TÁRSA

„Első hazai uri ruha-csarnok.”

Budapest, IV. Hatvani-utca. 1. (Ferenciek-bazára)

Vid. ki megrendelések pontosan eszközöltenek.

Szagtalan és nyomban száraz.

10 nsz. mrhe. 1 kiló 1 frt 50 kr.

Fed minden korábbi mázolás.

Christoph Ferenc SZOBAPALLÓ-FÉNYLAKK

lehetővé teszi, hogy a szobák a mázolás alatt i használtatásának, mivel a kellemetlen szag és a lassú, ragadós száradás, mely az olajfestékek és az olajtaknak sajátja, elkerültesik. Emellett a használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végezheti a mázolást. A palló nedves tárggyal feltörülhető, anélkül, hogy elvesztené fényét. Meg kell különböztetni:

szinezett szobapalló-fénymázt, sargasbarnát és mahagonbarnát, mely akár csak az olaj festék fedi be a pallót a egytallal fényt is ad. Esért egyaránt alkalmazható régi vagy új pallóra. Teljesen beföd minden foltot korábbi mázolás stb; van azután **tiszta fénymás (szinezetlen)** új pallókra és parketre mely csupan fényt ad. Különösen parketre olajfestékekkel már bemázolt egészen új pallókra való. Csak fényt ad, ennél fogva nem fedi el a famustrát. Postacsomag, körülbelül 35 négyzetmtr. (két középnyagyságu szobára való) 5 frt. 90 kr., vagy 9¹/₂ márká.

A közvetlen megrendelések minden városban, ahol raktárak vannak, ide küldendők. Mintamázolások és prospectusok ingyen és bérmentve küldetnek. A bevásárlásnál tessék jól vigyázni a cégre s a gyári jegyre, mivel ezt a több mint 1850 éve létező gyártmányt okfélé utánozzák és hamisítják, s sokkal rosszabb, s gyakran a célnak meg nem felelő minőségben hozzák forgalomba.

Christoph Ferenc, €
A valódi szobapalló-fénymázt feltalálója és egyedüli gyártója,
Prága, K. Berlin.

Kapható Szentesen

Szénássy Ferencz kereskedésében.

SIMA FERENC KÖNYVNYOMDÁJA

SZENTESÉN.

Elvállal minden, a

könyvnyomdászat körébe vágó munkákat,

ugymint:

diszes számlák, jegyzékek és tudósító levelek, eljegyzési és esketési kártyák, izléses meghívók és táncrendek, étlapok, városi és községi hivatalos nyomtatványok;

ARJEGYZÉKEK, CIM-, ASZTALI ÉS NÉVJEGYEK, GYÁSZLAPOK, táblás kimutatások, takarékpénztári mérlegek, időszaki és folyóiratok, hirlapok, művek, diszes kiviteli szalag-aranyozások,

IPAR ÉS KERESKEDELMELMI KÖRLEVELEK, ügyvédi és irodai nyomtatványok, levélpapírok és borítékok cégnyomással, falragaszok stb. stb. minden szín és nagyságban, gyors, pontos, izléses és jutányos áron.

Ugyanitt a

„SZENTESI LAP”

című vegyes tartalmu közlönyre, mely immár a huszadik évi folyamába lépett, — előfizetések elfogadtnak, hirdetések felvétetnek.